

עמדת קריאה – סקירת ספרים חדשים

כתב וערך: שבתאי מג'ר

החיים בוורוד – בני נוער וצעירים – הומואים, לסביות, ביסקסואלים וטרנסג'נדרים

גיא שילה, הוצאת רסלינג, 2007. 227 עמ'

בסביבה המיידית ובתרבות הרווחת. הדברים מוצגים בענייניות, ידע פסיכולוגי בצד עובדות היסטוריות-חברתיות. נפתחת ומצטיירת תמונה של מציאות חברתית משתנה ומציאות נפשית של אנשים צעירים שמחפשים, ומוצאים, את מקומם בחברה ואת החיבור לעצמם. סיפורי מקרים קצרים מוסיפים נופך אישי ותורמים לתחושת החוויה שעוברים בני הנוער.

הספר חף מנימה אמפתית מוצהרת ומשיפוטיות. יחד עם המידע החשוב שהוא מוסר, הוא מציג ומהווה תמיכה לבני הנוער ולבני משפחותיהם. זה כולל פנייה אל החברה לראות אותם, להבין את המערך הנפשי שבו הם שרויים, ולדעת כיצד לנהוג בהם. בידי מטפלים הספר עשוי לשמש מדריך להיכרות מעמיקה של אורחות החשיבה וההתנהלות שעוברים בני הנוער, והיכרות עם מודלים וגישות שמסבירים את התופעות המורכבות.

בהצבת ארבעה ממדים מגדיר גיא שילה את שדה ההתייחסות והאזור שבו מתרחשת הדרמה האישית של המתבגרים – המין הביולוגי, הזהות המגדרית, תפקידי המגדר והנטייה המינית.

שלבם בגיבוש הנטייה המינית מתארים את דרכם של נער או נערה בתוך עצמם ומול הקהילה ההומוסלבית עד להיקלטותם בה, התפנות להכיר עצמם כמשתייכים אליה, ומשם פיתוח יחסי גומלין עם החברה ההטרוסקסואלית ומציאת מקומם ותפקודם בה.

זהו ספר עיון ומידע, שמציג ברגישות הלכי נפש של צעירים חריגים בחברה וזרים בגופם, אשר מחפשים את הדרך לזהות שלמה ולחיים גלויים. הספר חושף עולם מושגים ועולם חי של בני נוער המחפשים את זהותם המינית ואת דרכם בחברה. הוא פורש נתונים ומתאר התפתחויות גלובליות, תרבותיות וחברתיות, ונוגע בתהליכים נפשיים עדינים בהתעצבות הנטייה המינית של בני נוער ובדרכם להתמצא ולהתייבב.



מאי-נראות לשותפות נתיבי התמודדות והחלמה עם מחלה פסיכיאטרית במשפחה

ענת שליו ונעמי הדס לידור (עורכות), הוצאת אחוה מדיה, 2017. 367 עמ' (כרך א'), 498 עמ' (כרך ב')

ולהתמודד. הן ליקטו ויצרו קליידוסקופ של מראות ונקודות מבט ממקורות שונים ועל היבטים שונים בנושא כוחם והתמודדותם של בני משפחה עם מצבים בריאותיים נפשיים של אחד מהם. אוכלוסיית היעד היא בני המשפחה הסובבים את החולה וחיים איתו.

הספר פותח מעגלי התייחסות רבים, כולל מידע חיוני. נראה שכל מה שצריך להכיר ולדעת נמצא כאן וחושף בפני הקוראים מצבים רגישים ודילמות קיומיות, רפואיות, נפשיות ותפקודיות.

שני כרכים עבי כרס אוצרים בתוכם ניסיון אישי, סיפורים וחוויות, ידע תיאורטי, מידע, התמצאות, פעילויות ומוסדות סיוע וטיפול. יחד עם כל אלה מוצגת גישה הומניסטית, אמונה ברוח האדם, אמונה בכוחות המשפחה ואמון באנשי המקצוע, בכוונתם הטובה ובמומחיות המקצועית.

יזמות האסופה הזאת והעורכות, ענת שליו ונעמי הדס לידור, הכינו עצמן לפגוש כאב, סבל ומצוקה, ואת זה הן שמו לעצמן כמטרה להעביר לקוראים, שיכירו, ושירכשו מסוגלות להכיל

שבתאי מג'ר הוא פסיכולוג ייעוצי-תעסוקתי מומחה. בעל קליניקה פרטית. משורר. מדריך ומנחה קבוצות וסדנאות כתיבה. מלמד באוניברסיטת בר-אילן בתוכנית מ"א ליעוץ ארגוני.

ממשבר לצמיחה – חולי של בן משפחה כהזדמנות לצמיחה אישית ומשפחתית / הורות בצל או לצד מחלה פסיכיאטרית: מעטפת משפחתית וקהלית. בשער "היבט יישומי: פרקטיקות התערבות, מומחיות מבוססות יישום והערכה בשדה", פרקים: מית"ל – מרכז ייעוץ ותמיכה למשפחות: מסגרת חשיבה ומודל התערבות חדשני / קבוצות לבני משפחה של אנשים המתמודדים עם מחלה פסיכיאטרית / טיפול ותמיכה במשפחות של מטופלים באשפוז פסיכיאטרי ראשון. בשער "היבט רב-תרבותי": חשיבות הממד התרבותי בעבודה עם משפחות בתחום השיקום בבריאות הנפש / זמך – תא המשפחה בקרב עולי אתיופיה / זוגיות עם בן/ בת זוג עם מחלה פסיכיאטרית: נטל ותמורות, הדרך לזוגיות מוצלחת. וזהו רק מדגם קטן משלל הפרקים המעניינים. ספר חשוב לידיעת בני המשפחות, ומדריך מקצועי חשוב לאנשי הטיפול.

רוחו ותכניו של הספר מזמינים את הקוראים להיות שותפים במעשה הלמידה, להכיר, כמעט באופן אישי, את גיבורי הסיפורים, לחלוק איתם את חוויותיהם, כמו גם את כאביהם, ובכך להפוך לעדים משתתפים בתהליכים רגשיים, נפשיים, תרבותיים ומוסדיים.

לסבר את העין וההתרשמות, הנה שמות השערים בספר וכמה משמות הפרקים: בשער "היבט אישי: מומחיות מתוך ניסיון", פרקים: שיח עם אב / מפחד לאומץ, מדאגה לאמונה. סיפורה של אם / אימא, אפשר כבר להיות ילדה? / להיות אח של...

בשער "היבט תיאורטי: מומחיות מבוססת תיאוריה ומחקר", פרקים: עיצוב מודל התערבות למשפחות בבריאות הנפש: רקע תיאורטי ואמפירי / המטופל, המשפחה, והמערכת השיקומית / בראי הגישה ההקשרית /



ציידת המחשבות

עופר כהן, איורים: רתם ירקאצ'י, הוצאת גוונים, 2017. 190 עמ'

ולהתגברות על רגשות שליליים. הגיבורה, אליזבת, היא מדענית מיוחדת. הראש שלה הוא ראש מבוגר, שקול ואחראי. המחשבות שבו מייצגות את תפיסת המציאות המארגנת, אך גם המאפשרת. באופייה, אליזבת גם חופשייה, צעירה ויצירתית, ומכאן באה הנטייה שלה למפגש ישיר עם ילדים ועבודה משותפת איתם ביציאה להרפתקאות. היעד תמיד הוא הראש של הילד או הילדה, ושם – ציפייה למפגש עם המחשבות הטורדניות והתמודדות איתן.

אין כאן גיבורי-על שמנצחים כל קושי. הספר מהלך בדרך סיפורית מרתקת ומבטיח התעצמות אישית ודרכים להתמודדות, אך תוך כדי הזמנה למחויבות ולתרגול מודע ושקדני.

הספר מראה דרכים לחשוב, כיצד לעשות הפרדות בין מחשבות, להגדיר תחושות ולמקם את נוכחות העצמי מול בליל כותרות ותיוגים. בסיס מצוין לתקשורת עם ילדים ועם הוריהם. ספר מיוחד במינו, מהנה, יישומי ומועיל.

כמו יצירה מוסיקלית לילדים, שמכבדת את האזנתם ופותחת בפניהם עולמות, כך הספר הזה, ספר לבני הנעורים, שסיפורו נועדו לרתק ולרגש את תשומת ליבם, ושפתו פונה להבנתם ולכושר החשיבה שלהם. הספר עוסק בחשיבה, במחשבות טורדות ומציקות ובדרכים לפעול נגדן ובתוכן כדי להשתחרר מהן ולאמץ דרכי חשיבה חליפיות, בונות ומרגיעות.

מחבר הספר הוא פסיכולוג חינוכי, מומחה לטיפול התנהגותי קוגניטיבי. בכישרון ובעדינות הוא בנה עולם תוכן מושגי שנגלה ומוגדר תוך כדי סיפורים שיש בהם עלילה וקסם. המושגים, כולם מקצועיים, מנוסחים ומומצאים תוך כדי הרפתקה והפעלת דמיון, והופכים לכלים בידי הילדים, גיבורי העלילות הללו.

הספר משלב רושם של חביבות, נועם וקסם נעורים עם מהות אנושית, למידה ועומק מקצועי. לקוראים ילדים ובני נוער הוא מציע הרפתקאות ומעין גיבורת-על שעוזרת לילדים שסובלים ממחשבות מטרידות. להורים ולמבוגרים, שעשויים להיות מתווכי קריאה לילדים, הוא יכול לשמש כמדריך לחשיבה חדשה



טובת ילדים לאחר גירושין: תמורות חברתיות ומשפטיות
המשך מעמוד 52

סיכום

בפרק "סוף דבר" של החלטת בית המשפט העליון, צוין כי כאשר מדובר בילדים בני 6-15:

"... עיון במקורות, עמדת היועץ המשפטי לממשלה והחלטת מועצת הרבנות הראשית לימדו כי ניתן להשיב על שאלה זו בחיוב, שכן ישנה גם פרשנות הלכתית מוכרת שלפיה בגילאים האמורים מוטל חיוב המזונות על שני ההורים מדין צדקה. לפי גישה זו, החובה לדאוג לכלל מזונות הקטין מוטלת באופן שווה על שני ההורים, תוך שחלוקת החיוב ביניהם נקבעת על פי יכולותיהם הכלכליות היחסיות מכלל המקורות, לרבות הכנסה מעבודה".

בעקבות החלטת בית המשפט העליון ניתנו פסקי דין רבים שבהם נקבע שיעור מזונות נמוך בהרבה ממה שהיה מקובל עד כה. הממסד הגברי אמנם מברך על פסק דין זה, אולם יש לתהות אם לא נהיה עדים לעלייה במספר התביעות למשמורת משותפת שהמניע שלהם איננו רצון כן של אבות להיות מעורבים יותר בחייהם של ילדיהם כי אם שיקולים כלכליים גרידא. ימים יגידו.

מכל המקובץ לעיל ניתן להיווכח כי מערכות החוק והמשפט נמצאות בתהליך של התפתחות המשקפת שינויים בחברה ותפיסות בעניין הצרכים של ילדים להורים גרושים. מטרת התהליך היא לתת מענה טוב יותר לילדים להורים מתגרשים שעה שהמאבק של ההורים מעפיל על היכולת שלהם להפריד בין הצרכים של הילדים לבין אלו שלהם, להבחין בטובתם של הילדים ולפעול בהתאם. התמורות בעולם המשפט מעידים על הבנה כי יש לפעול לשינוי שפת השיח כך שאותו שיח יתמקד בהבניית החיים של הילדים ולא בכותרות נבובות שהן מוקדי מריבה בין הורים ואין בהם בכדי להתייחס התייחסות של ממש להבניה מחדש של חייהם של הילדים לאחר פירוק המסגרת המשפחתית. ההתפתחויות האחרונות נועדו להפחית כמה שניתן את ההתדיינות של ההורים בבתי משפט, לדרבנם להגיע לפתרונות מוסכמים, ולאפשר לילדים זמן מקסימלי עם שני ההורים. אמנם ברוב רובם של מקרי הגירושין הורים מגיעים ביניהם לפתרונות מוסכמים ובכך לא נדרשים לשירותים של מומחים למיניהם, אולם עבור אלו שלא מצליחים לעשות זאת, יש חשיבות רבה לתמורות בעולם המשפט.

מקורות

1. גוטליב, ד' (2008). חזקת הגיל הרך – חזקה או חולשה, רטרופקט או רקוויאום? רפואה ומשפט, גיליון 38, 157-165.
2. הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון מס' 19) (שינוי חזקת הגיל הרך) (התשע"ח-2018).
3. חוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה-2014.
4. חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תשכ"ב-1962).
5. פסק דין בית המשפט העליון בע"מ 15/919 בע"מ 15/1709 (ניתן להורדה מהאתר של בית המשפט העליון: <https://supreme.court.gov.il/Pages/fullsearch.aspx>).
6. צדיק י"צ, גוטליב, ד', ליבק, ב' ואופיר, ד' (1998). הסכמה של הורים שחיים בנפרד לטיפול נפשי בקטין (כולל הורים בתהליכי גירושין או גרושים). שיחות, יב, עמ' 212-218.
7. Goldstein, J., Freud, A. & Solnit, A.J. (1973). Beyond the best interests of the child. New York: The Free Press.
8. Goldstein, J., Freud, A. & Solnit, A.J. (1979). Before the best interests of the child. New York: The Free Press.
9. Goldstein, J., Freud, A., Solnit, A.J. & Goldstein, S. (1986). In the Best Interests of the Child. New York: The Free Press.